

Порядок повернення до військової служби військовослужбовців, які скоїли СЗЧ (дезертирство)

Харківський національний університет
Повітряних Сил імені Івана Кожедуба

Захист незалежності та територіальної цілісності України у нинішній складний період збройної агресії російської федерації є надважливою справою. Саме військовослужбовці Збройних Сил України, Національної гвардії, Державної прикордонної служби та інших силових структур стали щитом на захисті держави, її суверенітету, спокою громадян. Проте, як і в будь-якому суспільному явищі, існують винятки, коли окремі військовослужбовці з тих чи інших причин залишають місце несення служби без дозволу. Таке самовільне залишення військової частини (СЗЧ) становить кримінальне правопорушення.

Цей документ підготовлено з метою інформування військовослужбовців, їхніх родин, командирів та громадськості про порядок дій для законного повернення осіб, які допустили СЗЧ, назад на військову службу. У ньому систематизовано всі наявні законодавчі ініціативи, платформи та шляхи повернення до ЗСУ.

ШЛЯХИ ПОВЕРНЕННЯ НА СЛУЖБУ

Повернення військовослужбовця, який залишив місце служби, можливе кількома способами. Кожен з них має свій алгоритм дій, умови застосування та часові обмеження. Нижче представлено три основні шляхи повернення.

1. ЮРИДИЧНІ АСПЕКТИ САМОВІЛЬНОГО ЗАЛИШЕННЯ ВІЙСЬКОВОЇ ЧАСТИНИ

1.1 Визначення та правова кваліфікація

Згідно з українським законодавством, самовільне залишення військової частини або місця служби без дозволу командира є кримінальним злочином, передбаченим статтею 407 Кримінального кодексу України. Злочин вважається завершеним із моменту залишення частини, незалежно від намірів чи причин особи, і триває до моменту добровільного повернення або затримання.

У воєнний час правове трактування СЗЧ є особливо суворим, адже йдеться не лише про дисципліну, а й про збереження боєздатності підрозділів, безпеку бойових побратимів, дотримання Військової Присяги.

1.2 Дезертирство

У разі, якщо особа залишає місце служби з метою повного ухилення від несення військової служби, мова йде про інший склад злочину — **дезертирство**, яке карається згідно зі статтею 408 КК України. Дезертирство у період воєнного стану може призвести до покарання у вигляді позбавлення волі терміном до 12 років.

1.3 Пом'якшуючі обставини

Разом з тим, чинне законодавство дозволяє враховувати пом'якшуючі обставини. Зокрема, добровільне повернення до військової частини, з'явлення з повинною, щире каяття, активне сприяння розслідуванню та пояснення обставин, що стали причиною СЗЧ (наприклад, складні родинні умови, психологічний тиск, позастатутні відносини тощо), можуть бути підставами для звільнення від покарання або пом'якшення відповідальності.

navigator.pryncyp.org/serviceman/criminal-liability/szch

Повернутися із СЗЧ в Армія+

Спрощений процес
діє до 30 серпня

Через додаток "Армія+"

У 2024–2025 роках Міністерство оборони України запустило цифровий інструмент — мобільний застосунок "Армія+", що дозволяє військовослужбовцям подавати офіційні документи, рапорти, отримувати адміністративні послуги та комунікувати з командирами. Особливе місце серед можливостей цього додатку займає опція "Повернення на службу після СЗЧ".

Коли застосовується:

- У разі першого випадку СЗЧ, скоєного до 10 травня 2025 року.

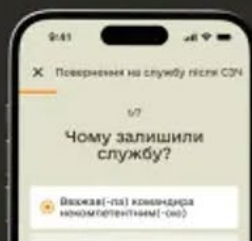
Покроковий алгоритм дій:

1. Встановити застосунок "Армія+" із [AppStore](#) або [Google Play](#).
2. Пройти верифікацію через BankID або Єдиний портал державних послуг.
3. У розділі "Повернення після СЗЧ" створити електронний рапорт. Важливо надати якомога більше деталей: *Повні ПІБ та контакти, Назву та номер військової частини, Дату самовільного залишення, Номер кримінального провадження (якщо є), Обставини, які спричинили СЗЧ.*
4. Додати (за бажанням) рекомендаційний лист від офіцера або психолога.
5. Очікувати підтвердження від системи. Після отримання інструкцій — протягом 24 годин прибути до найближчого підрозділу ВСП.
6. У ВСП оформлюється припис до резервного батальйону.
7. У резервній частині особу приймають, проводиться перевірка, поновлюються соціальні гарантії.
8. Протягом 72 годин особа фактично повертається до служби та може подати рапорт на переведення до бойової частини.

Подайте рапорт в Армія+

та повертайтеся на службу в нову частину

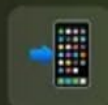

СЗЧ до

10 Травня
2025

СЗЧ після

час

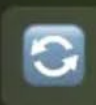
5 хв

подати рапорт
онлайн в Армія+

24 год

прибути до
підрозділу ВСП

72 год

відновити грошові
виплати та
соціальні гарантії

Увага

Не дозволяється повернутись
на службу за цим спрощеним
алгоритмом через Армія+

Через інші державні сервіси (ВСП, ТЦК та СП)

У випадку, коли військовослужбовець не має змоги або бажання використовувати цифрові засоби зв'язку, альтернативою є особисте звернення до державних структур. Цей шлях може зайняти більше часу, але він залишається ефективним і дієвим.

Коли застосовується:

- У разі відсутності доступу до додатку "Армія+".
- Якщо СЗЧ було вчинено до 10 травня 2025 року.

Алгоритм дій:

1. З'явитися особисто до найближчого територіального центру комплектування (ТЦК та СП), або органу ВСП.
2. Надати пояснення про обставини самовільного залишення місця служби.
3. Заповнити письмову заяву про бажання повернутися на службу.
4. Отримати припис до резервного підрозділу.
5. Прибути в зазначену частину.
6. Після перевірки — поновлення правового статусу військовослужбовця та переведення за потребою.

turbota.mil.gov.ua/povernennya-pislya-szch

Через командира військової частини

Цей шлях складніший, оскільки потребує ряду погоджень та документального оформлення. Застосовується, коли ситуація юридично складна або стандартні механізми не можуть бути використані.

Коли застосовується:

- Якщо СЗЧ скоєно після 10 травня 2025 року.
- Якщо має місце повторне СЗЧ.
- Якщо щодо особи відкрито кримінальне провадження за кількома статтями.

Алгоритм дій:

1. Підготувати письмове клопотання на ім'я командира частини з проханням надати згоду на повернення.
2. Надати обґрунтування та документи, що пояснюють обставини СЗЧ.
3. Після отримання згоди – передати її слідчому або прокурору, який веде справу.
4. Подати офіційне клопотання до суду про звільнення від кримінальної відповідальності або зміну запобіжного заходу.
5. У разі позитивного рішення – прибуття до частини, поновлення в правах та проходження служби.

turbota.mil.gov.ua/povernennya-s-szch/algorytm-dij

КОНТАКТИ ТА КОРИСНІ РЕСУРСИ

Гаряча лінія ВСП (Харківський зональний відділ): +38 (093) 32-00-853

Портал підтримки військовослужбовців: <https://turbota.mil.gov.ua/povernennya-pislya-szch>

Інформаційна платформа "Принцип":
<https://navigator.pryncyp.org/serviceman/criminal-liability/szch>

Новини Міноборони про алгоритм повернення: <https://mod.gov.ua/news/yak-za-dopomogoyu-armiya-povernutisya-iz-sz-ch-na-sluzhbu-za-sproshhenoyu-proczeduroyu-minoboroni-nagaduye-algoritm>